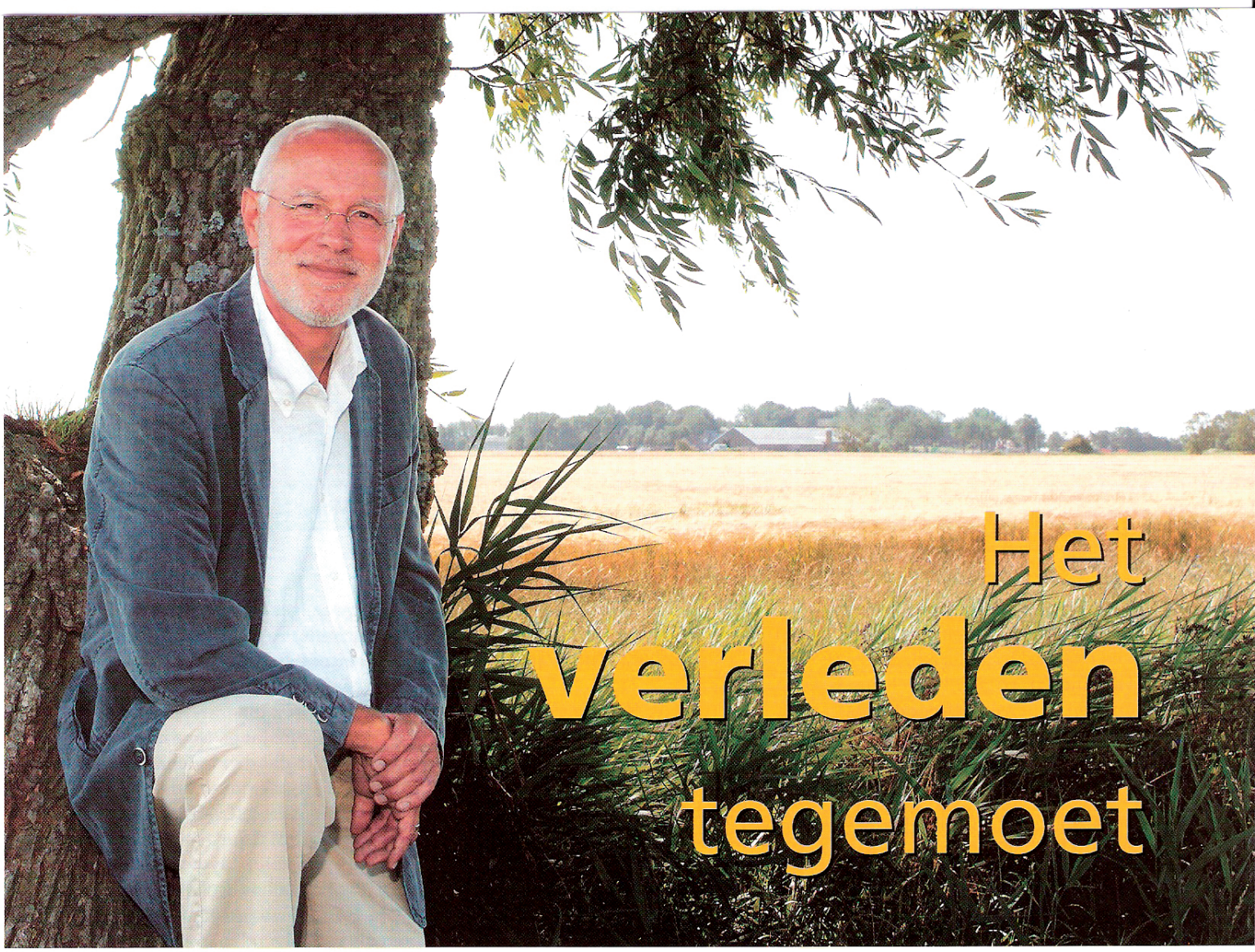

Het verleden tegemoet

FOTO: ROBERT POSTHUMUS

DOKKUM – MET 'DE GEUR VAN GEMAAID GRAS' EN 'HET IS EEN MOOIE DAG' HEEFT JAAP MELLINK ONVERMOED INEENS DE STATUS VAN AMBASSADEUR GEKREGEN. AMBASSADEUR VOOR DE SCHOONHEDEN VAN HET ONBEKENDE NOORDOOST-FRYSLÂN, WEL TE VERSTAAN. ZIJN SFEERVOLLE FOTOBOEKEN MET POËTISCHE TEKSTEN VERKOPEN ALS EEN TIERELIER IN DE BOEKHANDEL EN ZIJN DE BESTE RECLAME DIE DE REGIO ZICH MAAR KAN WENSEN. ALLE REDEN VOOR FRIESLAND POST OM EEN TOCHT DOOR DIT GEBIED TE MAKEN MET DE DOKKUMER SCHRIJVER.

TEKST: JELMA KNOL FOTO'S: JAAP MELLINK

Oorspronkelijk komt Jaap uit een hele andere omgeving dan de 'klaai'. Geboren in Ellecom aan de Veluwezoom verhuisde hij als jongetje van tien met zijn familie naar Dokkum.
'Ik vind bos fantastisch, maar ik zou nu niet meer willen ruilen,' zegt hij over het grote contrast tussen beide landschapstypen. De weidse omgeving, de ruimte van Noordoost-Fryslân heeft een bekoring voor hem gekregen die hem niet meer loslaat. In zijn foto's, aquarellen en gedichten getuigt hij steeds opnieuw van zijn liefde voor natuur en landschap in deze onbekende uithoek van Fryslân. En zijn publiek, aanvankelijk vooral de lezers van de Nieuwe Dockumer Courant waarvan hij de vestigingsmanager is, weet zijn werk steeds beter te waarderen.
Zo werden van zijn eerste fotoboek met gedichten, 'De geur van versgemaaid gras', uit 2004, maar liefst tweeduizend exemplaren verkocht.

Landschapsschoon en historie

Onze tocht langs de mooiste plekjes van noordoost-Fryslân leidt eerst naar Aalzum, het terpdorpje vlakbij Dokkum. 'Als je dat weggetje naar de kerk ingaat, ervaar je een stuk geschiedenis,' zegt Jaap Mellink, die afwisselend Nederlands en Dokkumers praat. 'Het kerkhof is zeer druk "bevolkt". Volgens de grafdelver liggen hier wel 14.000 mensen. Als er een graf gedolven wordt, dan wordt de inhoud van de oudere graven die geruimd moeten worden bij de terp neergegooid. Nou, dat is uiteindelijk

Wâlddyk bij Westergeest

Haventje Dokkumer Nieuwe Zijlen

ook geen gekke bestemming,' concludeert Jaap laconiek. 'Kijk nou eens hoe prachtig het hier is. En als je dan naar rechts kijkt, richting Dokkum, dan zie je de industrie oprukken, grootschaliger dan hier ooit het geval was.' Op de Wâlddyk, het weggetje ten zuiden van het Dokkumer Grootdiep, is het opnieuw de combinatie van landschapsschoon en historie waardoor Mellink geboeid wordt. Hij wijst naar de oude terp van Oostrum met zijn middeleeuwse kerkje en naar de oude zeedijken en tichelputten langs het water. 'Je rijdt hier het verleden tegemoet,' zegt hij.

Zeldzame gouden munt

Bij Morra wacht een verrassing. Bij de Kleasterwei liggen rondom enkele boerderijen nog duidelijk zichtbaar in het landschap de fundamenten van het verdwenen middeleeuwse Weerd, een nonnenklooster. Hier, op het land van zijn kennis Eddy, deed Jaap met zijn metaaldetector een bijzondere vondst. Eerst meende hij dat het om een dop van een ouderwetse melkfles ging. Het besmeurde schijfje bleek een munt te zijn met de opdruk Franciscus. Muntenexpert Ben te Boekhorst uit Anjum boog zich over de vondst en concludeerde dat het een gouden munt was, geslagen in 1540 in La Rochelle, voor de Franse kust. Het betrof een ecu d'or uit de tijd van koning Frans I. De waarde van de munt bleek maar liefst 3500 gulden te zijn. Jaap: 'Nou is het gebruikelijk dat de vinder en de eigenaar van de grond, in dit geval Eddy, de opbrengst van zo'n vondst eerlijk moeten delen.
Toen ik eens bij Eddy was hebben we elkaar goed aangekeken.
"Nu kunnen we ƒ 3500,– incasseren en als we volgend jaar weer met elkaar om tafel zitten, wat hebben we dan met dat geld gedaan? Dan zijn we misschien eens goed op vakantie geweest of we hebben het aan iets anders uitgegeven", zeiden we tegen elkaar. We kwamen tegelijk tot dezelfde conclusie terwijl

'Als ik aan het lopen ben, maak ik mijn geest helemaal leeg'

Bantpolder bij het Lauwersmeer

Haventje Ezumazijl

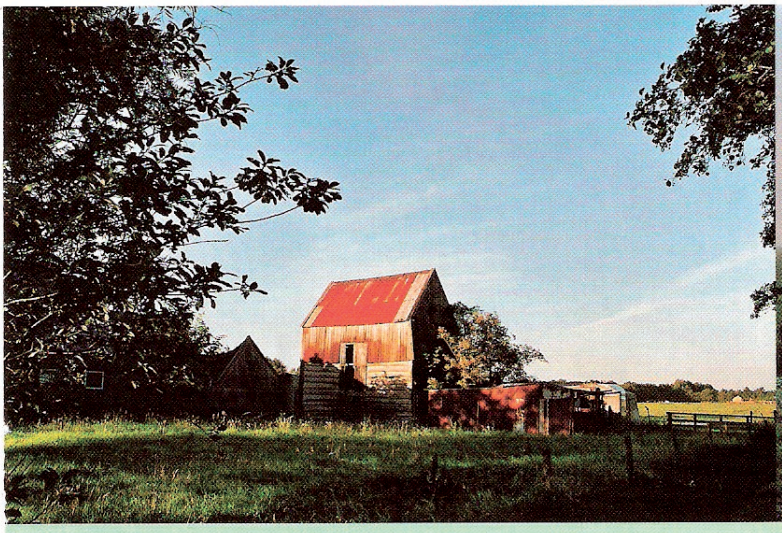

Schwarzenberglaan in Damwoude

Wâlddyk ten oosten van Dokkum

"Wat heb ik nodig om te zijn wat ik ben", een dichtregeltje uit een van mijn verzen me door de kop schoot. We concludeerden dat de munt maar niet de handel in moest.
We hebben hem aan het Admiraliteitshuis, het museum in Dokkum gegeven. Later heb ik nog eens stevig doorgeprakkiseerd over de herkomst van die gouden munt. Hoe kwam hij daar terecht, op die plek? We komen daar niet achter. Maar frappant is wel dat tussen het slaan van de munt in 1540 en de overval met brandstichting op het klooster door de watergeuzen op 20 augustus 1569 maar negenentwintig jaar zit.'

Vogelaars
Onze tocht gaat verder. We komen bij Ezumazijl, het zijldorpje dat stil

het vlakke land

het vlakke land
het groene land
het land zo kaal en plat

het vlakke land
het waterland
het land zo weids en nat

het vlakke land
het luchtenland
het land zo ver en grauw

het vlakke land
het terpenland
het land van vee en bouw

het vlakke land
het dijkenland
het land tussen woud en wad

het vlakke land
het polderland
het land van dorp en stad

het vlakke land
het trotse land
het land van jong en oud

het vlakke land
het mooiste land
het land waarvan ik houd

Wad onder Ameland

Lauwersmeer bij Ezumakeeg

Miedwei met zicht op Lichtaard

Wad bij Holwerder pier

aan de rand van het Lauwersmeer ligt en bij de Ezumakeeg met zijn vogelrijkdom. 'Het mooiste hier vind ik die vlierbomen die door de basaltblokken van de oude zeedijk gegroeid zijn. Dan zie je dat de natuur het gewoon weer overneemt. Het liefst ben ik hier 's ochtends heel vroeg. Dan heb je hele andere kleurschakeringen dan overdag. Veel van mijn foto's worden ook op zo'n moment genomen. Tot voor kort was dit gebied eigenlijk nog niet ontdekt. Je ziet nu steeds meer mensen met van die toeters uit de auto hangen,' signaleert Jaap.
Hij doelt op de vogelliefhebbers die met grote telelenzen vanuit de auto de vogels bespieden. Op het moment dat hij dat hij dat zegt, signaleren we meteen zo'n exemplaar van de menselijke soort. Het ganzentoerisme en de 'jacht' op lepelaars, zilverreigers en zeldzame steltlopers gaat hier tegenwoordig het hele jaar door.
Vindt Jaap het niet jammer dat het steeds drukker wordt in de uiterste noordoostpunt van Fryslân?
'Ja, maar ik heb niet het recht om alle moois hier voor mezelf te houden,' concludeert Jaap filosofisch. 'Anderen mogen ook van dit gebied genieten.'

'Afwijkingen'

In de haven van Oostmahorn aangekomen blijkt Paviljoen Toxopeus in een moderne jas te zijn gestoken. Het terras biedt uitzicht op de grote watervlakte van het Lauwersmeer. 'Toch blijft dit ondanks alle veranderingen een gebied dat een enorme rust uitstraalt,' zegt Jaap. 'Kijk naar de Anjumer Kolken: wat een ruimte en weidsheid. Nou ben ik zelf een echte rustzoeker. Vroeger was dat niet zo. In de jaren zeventig was ik vooral met sport bezig, met voetballen. Tot mijn voeten aan barrels lagen. Met onder anderen collega Willem de Boer gingen we toen recreatiesporten in Dokkum organiseren: paallopen over het Dokkumer Diep bijvoorbeeld. Daar kwam toch een groot publiek op af. Enkele jaren geleden kreeg ik een burn-out. Ik had veel te veel dingen aan mijn kop. Na die periode ben ik pas een echte rustzoeker geworden. Tegenwoordig wandel ik veel, zit ik vaak op de fiets. Als ik aan het lopen ben, maak ik mijn geest helemaal leeg en vervolgens schiet me weer van alles te binnen. Op het ritme van de beweging schiet me de ene regel na de andere te binnen: "Onder het lopen daal ik af op de trappen van mijn ziel". Zoiets noteer ik in een piepklein notitieboekje dat ik altijd bij me heb. Ik pretendeer niet dat ik dichter ben, ik speel voor mezelf wat met woorden en invallen die ik krijg. Van dichtvormen heb ik geen verstand, ik lees ook geen gedichten van anderen. Eigenlijk ben ik ook geen "echte" fotograaf. Ik vind het leuk om te doen, neem mijn foto's met een analoge Olympus spiegelreflexcamera en als anderen het resultaat van wat ik doe ook mooi vinden, dan ben ik heel tevreden. Hetzelfde geldt voor de aquarellen en houtsculpturen die ik maak: daarvoor ben ik ook nooit op cursus geweest. Misschien doe ik wel te veel. Al die bezigheden van fotograferen tot en met aquarelleren en van spelen met woorden tot speuren met de metaaldetector, noem ik wel eens gekscherend mijn "afwijkingen". Het is moeilijk kiezen tussen al mijn bezigheden. Maar het is ook zo vreselijk aardig om in Noordoost-Fryslân bezig te zijn op allerlei terreinen. De ontmoetingen die je hier in de streek hebt, de openheid waarmee mensen je tegemoet treden. Ze laten je vaak alles zien en ze praten ook over alles met je: Waar vind je tegenwoordig nog zoiets?' •

De foto's zijn afkomstig uit het boek 'Het is een mooie dag', uitgegeven door de Friese Pers Boekerij te Leeuwarden.

friesland parket
Dat staat, dat ligt

★ uitgebreide planken- en parketkollektie
★ meer dan 25 jaar vakmanschap
★ eigen technische dienst
★ aangesloten bij CBW

HEERENVEEN
Bij het Abe Lenstra Stadion
De Opslach 9-11 • Tel. 0513 - 62 65 07
Maandag gesloten
Kijk voor onze actie's op onze website:
www.frieslandparket.nl

ParketGroep NEDERLAND
CBW ERKEND